

2014 års Gannevik-stipendier utdelade

När Ganneviksstiftelsen delade ut sina årliga stipendier på måndagskvällen fick fem framstående kulturpersonligheter dela på 2,5 miljoner kronor. Konstnärerna verkar inom områdena film, teater, musik, dans och bildkonst.

För andra året i rad delades Gannevikstipendierna ut under en ceremoni på Södra teatern (Kägelbanan) i Stockholm. Stipendierna är på 500 000 kr vardera och syftar till att belöna verksamma konstnärer vars gärningar och verk kommer att ha en bestående inverkan på det svenska kulturarvet.

Stipendiaterna 2014 är:

- **Jan Troell** – för sina insatser inom filmen
- **Suzanne Osten** – för sina insatser inom teatern
- **Ale Möller** – för sina insatser inom musiken
- **Helena Franzén** – för sina insatser inom dansen
- **Sirous Namazi** – för sina insatser inom bildkonsten

– Vi är väldigt glada att kunna belöna fem av Sveriges mest särpräglade och betydelsefulla konstnärer. Vi hoppas att pengarna kan bidra till att de fem stipendiaterna får möjlighet att växa ytterligare i sina konstnärskap, säger Gunilla Kindstrand, ordförande i stiftelsens styrelse.

Gannevikstipendierna delas ut av Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål som grundades av Konstnärsnämnden 2012 efter en arvsdonation av finansmannen och konststälkaren Per Gannevik. Stipendiaterna utses av stiftelsens styrelse utifrån kriterier specificerade i stiftelsens stadgar.

[Kortbiografier av stipendiaterna och Per Gannevik nedan.](#)

Förra årets mottagare var: bildkonstnären Annika von Hausswolff, scenografen Sören Brunes, koreografen Cristina Caprioli, regissören Lukas Moodysson och tonsättaren Anders Hillborg.

För mer information vänligen kontakta stiftelsen eller gå in på www.ganneviksstiftelsen.se:

Ann Larsson, föredragande i Ganneviksstiftelsen ann.larsson@konstnarsnamnden.se 08-50 65 50 80 eller 070 - 497 89 76
Lars Olof Gustafson, sekreterare i Ganneviksstiftelsen l.o.gustafson@konstnarsnamnden.se, 08 - 50 65 50 75 eller 0733 - 90 30 60

Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål

2012 donerade finansmannen och konststälkaren Per Gannevik 60 miljoner kronor till Konstnärsnämnden. I enlighet med testamentvillkoren bildades då Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål. Stiftelsens ändamål är att stödja nu verksamma konstnärer som kan förväntas ha betydelse för kulturarvet. Stipendiaterna kommer att sökas inom de fem konstområden som Konstnärsnämnden vanligtvis stödjer, det vill säga bild och form, musik, teater, dans och film. Stiftelsens styrelse är i enlighet med stadgarna densamma som Konstnärsnämndens styrelse.

Om Gannevikstipendierna 2014

Bildkonstnären Sirous Namazi

Med en osviktig och kritisk träffsäkerhet bygger Sirous Namazi sina objekt av motstridiga delar och sammanhang. Det kan gälla fragment som fogas till en ny och skör estetisk form, men som samtidigt rymmer en politisk provokation. Hans verk är som en hisnande genväg till klarhet om sakernas tillstånd.

Namazi är en svensk bildkonstnär född 1970 i Iran. Han kom till Malmö i Sverige från [Kerman i Iran](#) vid tretton års ålder. Han utbildade sig på [Målarskolan Forum](#) i Malmö 1993-95 och på [Konsthögskolan i Malmö](#) 1995-98. Han bor och arbetar i Stockholm.

Sirous Namazi slog igenom med en skulptur av en balkong med parabolantenn som gav invandringsproblematiken ett speciellt fokus. Hur skapas de förutsättningar som behövs för att kommunicera med andra sammanhang utanför Sverige?

Hans verk kännetecknas av att han arbetar inom olika medier. Inom ramarna för skulptur, måleri, fotografi och video plockar han upp och bearbetar fragment eller företeelser från vår vardag. Genom hans konst möter vi således välbekanta objekt, men vi ser dem på nya sätt. Namazi återanvänder till exempel det förbrukade eller trasiga och låter det bilda fundament för nya, sammansatta, helheter, skriver Moderna Museet.

Han representerade Sverige (tillsammans med Jakob Dahlgren) vid den 52:a Venedigbiennalen. Namazi ställer ut regelbundet både i Sverige och internationellt, t ex på *Moderna-utställningen* på Moderna Museet i Stockholm (2006) eller separatutställningen *Moduler* på Lunds Konsthall (2009). Han har tilldelats flera priser som *Ljunggrenska Konstnärspriset* (2003) och *Carnegie Art Award* (2006) för unga konstnärer (Best Emerging Young Artist).

Hemsida: <http://www.sirousnamazi.com/>

Regissören Suzanne Osten

Hon har regisserat nyskapande teater för både vuxna och barn, och hon har höjt statusen på barnteater såväl internationellt som i Sverige.

Regissören Suzanne Osten är född 1944 i Stockholm. I slutet av 60-talet var hon med och grundade *Fickteatern*. År 1974 satte hon upp *Jösses flickor!* på Stockholms stadsteater. Efter det blev hon konstnärlig ledare på *Unga Klara* från 1975-2014.

Sedan [1970-talet](#) har Osten varit politiskt engagerad. Tillsammans med [Margareta Garpe](#) skrev hon pjäsen *Tjejsnack* (1971) som var riktad till tonårstjejer. Några sånger från denna, som till exempel den [feministiska](#) kampsången *Vi måste höja våra röster*, finns med på skivan [Sånger om kvinnor](#) som utgavs 1972. Senare skrev Osten och Garpe pjäserna *Kärleksföreställningen* (1973), *Jösses flickor* (1974) och *Fabriksflickorna* (1980). I alla dessa pjäser fanns en tydlig koppling till [Grupp 8](#).

Ostens filmer behandlar heller inte sällan politiska fenomen, som till exempel *Skyddsängeln*, med problematiken kring den politiska [terrorismen](#) i fokus, och *Tala! Det är så mörkt*, om [nynazismens](#) framväxt på 1980- och 1990-talen, samt dess orsakssamband med [arbetslöshet](#) och rotlöshet bland dagens unga.

Suzanne regisserar även långfilmer och radiopjäser. *Bröderna Mozart* spelades in 1987 och filmen tilldelades en Guldbagge för *Bästa regi*. Andra uppmärksammade filmer är *Mamma* (1982), *Livsfarlig film* (1988), *Besvärliga människor* (2001) och *Wellkåmm to Verona* (2005).

Vid sidan om teater- och filmarbetet har hon skrivit en rad böcker, bland annat *Barndom, feminism och galenskap: Osten om Osten* (1990), *En bok om någon som väntar att någon som inte finns ska komma* (1994), *Flickan, mamman och soporna* (1998) och senast *Det allra viktigaste. Dagbok* (2013).

Vid sidan av sitt arbete som konstnärlig ledare och regissör föreläser hon och driver workshops i Sverige och utomlands, och har de senaste åren regisserat på andra stora teatrar, bl a på Göteborgs stadsteater. Suzanne Osten har även varit professor i regi på Dramatiska Institutet 1995-2009. Hon har tilldelats många priser, bland annat Expressens kulturpris (2002), Svenska Dagbladets kulturpris (1986), Expressens kulturpris (2002), Assitejs medalj (2002) TCOs kulturpris (2007), regeringen tilldelade Suzanne Osten medaljen *Illis quorum* (2014), Dls hedersprofessur.

I våras satte Suzanne Osten upp *Lammungarnas fest* på Unga Klara, vilket hon beskriver som avskedsföreställning på Unga klara.

www.ungaklara.se

Filmregissören Jan Troell

Jan Troell står för ett unikt och originellt konstnärskap på filmens område, som sträcker sig över ett drygt halvsekel och som omfattar kort- och dokumentärfilmer och till dags dato 15 långfilmer – många prisbelönta och några redan moderna klassiker.

Jan Troell (född 1931 i Malmö) är filmregissör, manusförfattare och filmfotograf samt hedersprofessor. Bosatt i Smygehavn i Skåne. Bakom sig har han ett halvt sekel av filmskapande i de flesta genrer: spelfilm, dokumentärfilm, kortfilm, porträttfilm m.m. Han spelar fortfarande in filmer och jobbar för närvarande med flera olika filmprojekt.

I mitten av 1960-talet lämnade Jan Troell läraryrket för att koncentrera sig på filmskapandet. Mest känd blev han med de två filmerna *Utvandrarna* (1971) och *Nybyggarna* (1972). Troell nominerades då till två Oscarsstatyetter: priset för *Bästa regi* och *Bästa manus efter förlaga*. Framgångarna med utvandrarfilmerna ledde Troell till erbjudanden om att i filmernas fotspår göra ett par filmer i [Hollywood](#), bl a *Pionjäerna* (original *Zandy's Bride*) (1974) med [Liv Ullmann](#) och [Gene Hackman](#) och *katastroffilmen Orkanen* (original *Hurricane*) (1979), med bland andra [Mia Farrow](#), [Jason Robards](#) och [Max von Sydow](#).

Dokumentärfilmen *Sagolandet* (1988) har Jan Troell själv beskrivit som sin favorit i den egna produktionen. I den tre timmar långa filmen, som är kritisk mot samtidens Sverige, intervjuas bland annat tidigare statsministern [Tage Erlander](#) och statsrådet [Ingvar Carlsson](#). När filmen hade premiär hade Carlsson hunnit bli statsminister. När Troell arbetade med filmen föddes hans dotter [Yohana](#). Hennes tidiga barndom skildras också i filmen. I norsk-svenska filmen *Knut Hamsun* (1996) försöker Troell förstå varför den norske författaren blev [nazistsympatisör](#) och landsförädare. Den nazistiska tidens komplikationer fortsätter Troell skildra i *Dom över död man* (2012), om tidningsmannen [Torgny Segerstedts](#) motståndskamp mot den tyska nazismen.

Och han har vunnit Guldbaggar för *Bästa regi* för *Här har du ditt liv* (1967), och *Så vit som en snö* (2001). *Il Capitano* (1991) vann [Silverbjörnen](#) i [Berlin](#) men var kontroversiell då den handlade om [Amselemorden](#) bara tre år tidigare. Kritiken var stark under inspelningen men efter premiären väckte den lägmålda skildringen större respekt. Andra priser som kan nämnas är hederspriset *Lifetime Achievement Award* på Stockholms filmfestival (2012).

Koreografen och dansaren Helena Franzén

I sitt rörelsematerial har hon utvecklat ett kroppspråk som laddas med intrikata fysiska utmaningar och kraftfulla, nästan explosiva uttryck som ofta beskrivs som fysisk poesi. Hon betonar rörelsens kraft och framhäver betydelsen av inre energier och de spänningsfält som kan uppstå. Rörelser blir hennes berättelser.

Koreografen och dansaren Helena Franzén är född i Skåne, bosatt i Stockholm, utbildad vid Svenska Balettakademien och Danshögskolans koreografiutbildning.

Helena Franzén har varit verksam som dansare och koreograf i över 20 år, har skapat fler än 70 verk, både beställningsverk och egna produktioner som dansats på de flesta större svenska dansscenerna och även utomlands. Hon är en eftertraktad koreograf även internationellt som har gästspelat ibland annat London och New York. Hon har skapat uppdragskoreografier för både Kungliga Operan i Köpenhamn, Göteborgsoperans Balett, Dansens hus, Skånes Dansteater och Norrdans men även verkat utifrån mindre scener som TUR-teatern och Färgfabriken. Bland de mest uppmärksammade verken de senaste åren kan nämnas *Act of no reply* (2006), *Tide* (2008), *Not looking back* (2010), *Trigger Point* (2011), *Fade* (2011) och *Slipping through my fingers* (2012). Hon lyfter ofta fram samarbetet med musiker som har varit utgångspunkt till några koreografiska verk

Hon mottog Svenska Teaterkritikers Förenings Danspris 2011.

www.helenafranzen.se

Musikern och komponisten Ale Möller

Ale Möller kännetecknas av att han arbetar gränsöverskridande – över genrer, kulturer, åldrar. Han har utvidgat vad begreppet folkmusik står för och har förmågan att syntetisera ljud och röster till något större och se möjligheter utanför det invanda. Tillsammans med musiker från olika delar av världen skapar Ale några av de starkaste musikupplevelser svensk musik kan erbjuda idag.

Ale Möller är född 1955 i Skåne och numera bosatt i Stockholm. Han började som jazztrumpetare och är svensk folkmusiks förgrundsgestalt. Han är även verksam som improvisationsmusiker och (noterande) komponist.

Ale Möllers konstnärskap bygger till stor del på idén om att kreativitet uppstår i mötet mellan olikheter. Hans egen musikaliska bakgrund är bred. I Malmö spelade han i unga år musik på teatern och turnerade som jazztrumpetare. Samarbeten med olika musiker bidrog till en öppenhet inför all sorts musik. Avgörande för Ales Möllers musikaliska vägval var när han av en tillfällighet kom i kontakt med en grekisk

bouzoukimusiker i Malmö. Han lärde sig att spela bouzouki och uppskattade den grekiska folkmusiken. I Grekland var folkmusiken samtidigt gammal och modern, och hade en stark koppling till historia och identitet.

Senare bestämde Ale Möller sig för att utforska den svenska folkmusiken. Han flyttade till Dalarna och började som lärling hos spelmän. Han bytte bouzoukin mot dragspel och senare mandola och övergick till att spela spelmansmusik. Här ingick även cittra, mungiga, sälppipa som endast några exempel på alla de instrument som han trakterar.

Ale Möller har hittills medverkat på ett hundratal skivinspelningar, antingen i eget namn eller som medlem i olika konstellationer. [Filarfolket](#) var en av de första. Ale Möllers egen orkester – [Ale Möller Band](#) – skivdebuterade 2004 med den Grammis-belönade cd:n [Bodjal](#). Möller ingår även i ett antal andra musikgrupper, bland annat gruppen [Frifot](#), där han samarbetar med sångerskan och fiolisten [Lena Willemark](#) samt fiolisten och [säckpiparen Per Gudmundson](#). Även [Frifots](#) cd [Sluring](#) belönades med en Grammis 2005. Samarbetet med den skotske spelmannen Aly Bain har också resulterat i två cd-skivor, [Fully Riggid](#) och [Beyond The Stacks](#).

Han har fått flera Grammis-pris, Manifest-priset för cd:n Ale Möller Band - BODJAL (2005) och är även gästprofessor vid Musikhögskolan. Han är sedan 2010 gästprofessor vid [Musikhögskolan Ingesund](#). 2013 blev Ale invald som ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien.

Den 12 maj 2014 får Ale Möller utöver Gannevik stipendiet även [Sir George Martin Music Award](#) som tilldelas av Musikhögskolan i Malmö. Priset kan delas ut till en person som har verkat i Sir George Martins anda som producent, kompositör, arrangör, dirigent eller musiker. Sir George Martin utnämndes till hedersdoktor vid Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö år 2010.

Om donatorn Per Gannevik (1931-2011)

Affärer och konst. Två ord som ibland ses som varandras motsatser, men i Per Ganneviks fall verkar de ha levt i symbios. Den ena nödvändig för att kunna utveckla den senare. Båda lustfyllda. Båda lika naturligt integrerade. Hans generösa donation känns som en naturlig förlängning av hans liv.

Syster Ingrid Widestrand beskriver sin bror som sparsam, strävsam och generös. Vännen Gösta Bendix väljer ordet blygsam och första mötet dem emellan är talande. De möts 1967 när de får dela hytt på en båtresor till Venedig, hytten ligger längst ner i båten, tätt intill propelleraxeln. Någon smak för lyx hade han alltså inte. En halvgammal Volvo, boende i Bredäng, Henriksdalsberget och senast på Gärdet samt ett litet sommarhus på Ingarö verkar ha varit det han kostade på sig utöver konstsamlandet.

Affärer verkar i alla fall ha kommit med modersmjölken. Efter att på en tågresor redan som liten knatte omsatt en chokladkaka han fått till klirrande mynt, fortsatte han att i unga tonåren att göra affärer på att plocka, torka och – genom att engagera syster – sälja röleka och åkerfräken till apoteket.

Per Ganneviks liv som ung skulle annars kunna vara skriven av Arto Paasilinna eller varit förlaga till boken om Hundraåringen som försvann. Konsten verkar också varit med redan i unga år eftersom han på tidigt 50-tal cyklade tur och retur till Paris, bara för att få se stadens konst med egna ögon.

1954 fick han tjänst som sekreterare åt en svensk delegation vid fredsförhandlingarna i den demilitariserade zonen i Korea. Ett jobb som varade i tre år. Han hann då också med att förläggningens bartender när den ordinarie bartenderen försvann. Inkomsterna, som bars hem under skjortan på kvällarna, blev en del av starten på affärskapitalet. Resan hem blev även den äventyrlig. För bara 20 dollar lyckades åka tåg genom Kina som gäst till den Röda Armén. Resan gick via Peking, Nanking och Hongkong och sen vidare mot Australien. Efter en rundtur där fortsatte han med båt via Jakarta och till Bangkok, Delhi och hem. Men inte utan en mellanlandning i Kairo där han lyckades få flygbolaget att köra honom i Rolls Royce för att se pyramiderna.

Efter hemkomsten blev det rätt snabbt klart att kontorsarbete inte var något för Per Gannevik. Det blev istället aktiehandel på heltid. Något han uppenbarligen hade talang för. Vinsterna från affärerna gav honom möjlighet att utveckla sitt konstintresse. Den imponerande samlingen kom att omfatta konst från tidigt svenskt 1900-tal. Namn som Isaac Grünewald, Sigrid Hjertén, Bror Hjort, Vera Nilsson och många fler köptes in under många år. Per Gannevik ville dock att fler skulle få glädje av konstverken. År 2004 donerade Gannevik oväntat hela samlingen till en förbluffad Jönköpings Läns Konstförening.

Lika överraskande var donationen till Konstnärsnämnden som gjordes till universalarvinge, och till Operan och dåvarande Dramatiska institutet. De drygt 60 miljoner kronor som gavs till Konstnärsnämnden för att "gynna Kulturarvet" har nu blivit Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål och stipendier som delas ut varje år. Kanske var det en växande övertygelse om konstens betydelse och insikten om konstnärernas villkor som ledde till denna generösa donation.